

בברכה ונאמור אמן שלימה

עלון לחיזוק עניית אמן לבני הישיבות הקדושות

פתחו שערים

דבר יו"ר בני אמונים
הרב יעקב דב מרמורשטיין

לנצל את הסגולה...

כפי הישיבות היקרים
כרוכים אתם לה'

התרגשות רבה אוזחת אותי בעמדי בפתח גיליון נכבד זה, המוקדש כולו במטרה לחזק ולעורר את גודל מעלת עניית 'אמן' בקרב בני הישיבות היקרים. חש אני צורך לחלוק את רגשותיי עם קהל הקוראים בני הישיבות היקרים.

עשרת החודשים שעברו מאז החילונו במיזם הנפלא 'שחר אקדמן' בהיכלי הישיבות, הפתינו אפילו אותי. אלפי הבחורים שכבר משתתפים באופן מלא במיזם וזוכים מדי בוקר לפתוח את היום בקידוש שם שמים מופלא שאין דוגמתו, הם העדות הגדולה לנחיצות ומעלת העניין הגדול הזה.

בשיחות הרבות שקיימתי עם נציגי שחר אקדמן בהיכלי הישיבות, עמדו כולם על התועלת הרבה שזוכים המשתתפים להפיק מהשתתפותם במיזם, הן בכך שרבים מהם שהתקשו להשיגם בבוקר ולהיות מעשרה ראשונים, גילו פתאום כי הם מצליחים לעשות זאת. והן בכך שזכו פתאום 'לגלות מחדש' את ברכות השחר המופלאות, בהן אנו מודים ומבקשים על כל הדברים הנחוצים כל כך לחיינו הגשמיים והרוחניים.

עם זאת הבחנתי, כי רבים חשים שעל אף ההתעוררות האישית שלהם לומר ברכות השחר בחברותא, ובכך לזכות לעניית אמן על ברכותיהם ולזכות את חברים אף הוא בעניית אמן על ברכתו, עומד בפניהם מחסום מטריד, והוא מחסום

המשך בעמוד הבא

באור אמונים

מאורם של רבותינו ראשי הישיבות

הגאון הגדול רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א - ראש ישיבת מאור התלמוד

גוי צדיק - שומר אמונים

אחד מבני החבורה הקדושה, העומדים בבית ה' בלילות ומשכימים קום ללמוד עם מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א ומתפללים שם תפילת ותיקין, סיפר כך:

בגמר הלימוד, בדקות שנשארו בין הלימוד לתפילה, עורר מרן את בני החבורה ואמר: **"היזהרו לכל תאבדו מיליארדים!"**

לא הוצרך לעוררם על חשיבות עסק התורה ועל חשיבות התפילה, אלא דבר אחד ויחיד: **בדקות ההכנה לתפילה נאמרות ברכות השחר, ומרן ראה לנכון לעוררם על כך שעניית אמן היא עסק של "מיליארדים".**

נתבונן נא בדבר ונראה את גודל מעלתו של העונה אמן.

בגמרא (סנהדרין ק"ב) איתא: "איתמר, קטן מאימתי בא לעולם הבא?... תנא משום רבי מאיר: משעה שיאמר אמן, שנאמר: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים', אל תקרי שומר אמונים, אלא שאומר אמן".

מבואר, שבעניית אמן פעם אחת אפשר לזכות בחלק לעולם הבא. ואמנם עדיין אין מבואר כאן אם בחלק גדול או בחלק קטן, אך גם אם זוכה לחלק קטן בלבד, הרי זה "עסק של מיליארדים", כי "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה" (בבא ד"ז).

דברים מפורשים יותר מצינו במסכת שבת (ק"ט ב): "אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן", ומבאר המהרש"א: "כי הגן עדן יש לו הרבה שערים, מחיצה לפניו ממחיצה, כמו שאמרו: 'כל צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חבירו', ואמר שזה העונה אמן בכל כוחו פותחין לו כל השערים מחדרי גן עדן".

למדנו מדבריו, כי עניית האמן מכניסה את האדם לחדרי המלך הפנימיים ביותר - "הביאני המלך חדריו", ואין הוא נכוה מחופתם של העומדים שם. כי זהירות תמידית בעניית האמן בכל עומק הבנתו ובנתינת לב כראוי לעניינו, נותנת לו שייכות לדרגות הפנימיות והנעלות ביותר!

ויש לעיין בדברים היטב. הנה בגמרא שלהי מסכת נזיר (טו ב) איתא: "תניא, רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך. אמר ליה רבי נהוראי: השמים! כך הוא, תדע, שהרי גולייים מתגרין במלחמה וגיבורים נוצחין", ובהמשך מוסיפה שם הגמרא ומביאה ברייתא שממנה משמע שהמברך גדול מן העונה. מבואר שנחלקו האם כדאי יותר לברך ברכת המזון ולהוציא את האחרים, או לשמוע אחר המוציא בברכה ולענות אמן על ברכתו.

וגודל מעלת עניית האמן מבואר בגמרא, שהוא כעין יציאה למלחמה שיש בה גיבורים המכריעים את הכף ונוצחים את האויב. והמהרש"א שם פירש את הדברים: "כי יש לאדם מקטרגים בדבר מלתת לו מזונותיו הקשים בריח, ואילו הברכות הם המליצים יושר וסגורים טובים לנגד המקטרגים, ולזה דימה הברכות ועניית האמן לגולייין המתגרים ולגיבורים המנצחים במלחמה, כי הברכות הם הגולייין ועניית אמן הם הגיבורים לנצח המלחמה נגד המקטרגים שהם מלאכי משחית".

זוהי הדעה שהעונה אמן גדול מן המברך בעצמו, אבל, כאמור, ישנו מאן דאמר החולק וסובר שגדול יותר שכן המברך בעצמו, כי סוף כל סוף על ידו נגרם ענין הברכה ועניית האמן עליה.

ובשולחן ערוך (סי' רא סעי' ד) פסק שצריך לחזור שיתנו לו כוס של ברכה לברך. והיינו כמאן דאמר שראוי לחזור אחר הברכה יותר מאשר אחר האמן. ובמג"א שם הביא את דברי ההג"ה החולק וסובר שגדול העונה אמן יותר מהמברך.

לעומת זאת לא מצאנו שישנה מחלוקת בדברי הגמרא ש"העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן". וצריך ביאור, אם גדולה מעלת הברכה, מדוע נפתחים שערי גן עדן דוקא לפני זה שעושה עסק מעניית האמן בכל כוחו.

ביאור הענין: ישנם דברים שהם עצמם נותנים חלק לעולם הבא, וישנם דברים שהם "מפתחות" של כניסה למעלות הגדולות.

בענין תורה ויראת שמים מצינו בגמ' (שבת לא ע"ב): "כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בהי עייל!?" כלומר, אף שהתורה היא "חיי עולם", אבל יראת שמים היא מפתח הכניסה אליה!

ומעתה יתכן, שגם עניית האמן, מלבד מעלתה העצמית, וכמאן דאמר גדול העונה אמן יותר מן המברך, יש בה מעלה מיוחדת שהיא פותחת שערי גן עדן.

וענין הדבר: כתב הרבינו יונה בשע"ת (שער ג אות קמג): "היצורים כולם נבראו לכבוד השם יתברך". והנה, המברך אמנם עושה מעשה של כבוד ה', אבל הכבוד בא על ידו, ואילו העונה אמן מסכים ורוצה שיבוא הכבוד אף על ידי אחרים, ובזה ניכר יותר כבוד המלך, וכמו שכתב רבינו יונה (שם אות קס), שאלה שבקרב לבבם יקשה להם שאחרים מכבדים את המלך - עלולים רח"ל להיות בכלל שונאי ה'!

ידוע שכאשר סיפרו פעם **למון המשגיח** זצוק"ל אודות גודל אהבתו לתורה של ראש ישיבה חשוב, שניכרת בהתרגשותו עד כדי דמעות כשהוא רואה את בני הישיבה עוסקים בריחא דאורייתא, אמר כי אכן יש בדבר מעלה גדולה, אבל המבחן האמיתי הוא איך מרגיש ונראה אותו ראש ישיבה בשעה שרואה מחזה כזה בישיבה שאינה שלו. אם גם שם הוא מתרגש עד כדי דמעות, ודאי הנו אוהב ומכבד תורה אמיתי.

והם הם דברי הרבינו יונה (שם אות יט): "ודע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכיל בכל מלאכת עבודת אדניו, והפועל הנאמן יהיה מהיר במלאכתו וישגיח על מלאכת הפועלים חבריו, ועיניו על דרכיהם לראות אם באמונה הם עושים ויזהירים ויודיעם את המעשה אשר יעשו, כי חפצו ורצונו אשר תעשה מלאכת אדוניו בלא רמיה, על כן יחזיק ידי עושי המלאכה".

לכן העונה אמן אחר ברכת חבירו בכל כוונתו ובכל לבו, הריהו מכבד ה' אמיתי, המקיים את רצון השי"ת בבריאיתו - "כל הנברא לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", ונפתחים לו שערי גן עדן לפני ולפנים, כי כל מעשיו לכבוד הבורא יתברך שמו.

משבחים ואומרים בירורים במצוות עניית אמן והלכותיה

עניית תשעים אונים ביום - פרטיה והלכותיה

הנאה כבר נודע בשערים גדול חשיבות עניית צ' אונים בכל יום, כפי שהובא בספר הזוהר הקדוש (תיקון יח דף ג א) שמלאכי השרת מביאים לפני הקב"ה בכל יום את מתנת הצדק"ה, הנעשית על ידי שמקפידים ישראל על עניית צ' אונים, ד' קדושות, ק' ברכות ולימוד בה' חומשי התורה, והקב"ה מקבל מהם ובזכות זו ממלא משאלותינו לטובה.

בנוסף אחר הובאה תקנה זו בדברי רבנו בחיי בספרו 'כד הקמח' (ערך ברכה) שאין אדם נקרא 'צדיק' אלא אם כן קיים בכל יום את הנרמז באותיות 'צדיק': עניית צ' אונים, ד' קדושות, י' קדישים ואמירת ק' ברכות, שכל אלו הם עיקרי ויסודות האמונה. והנה יש לברר בעיקרה של תקנה זו, אלו אונים יכולים להיכלל במניין זה, האם רק האמנים הנאמרים על הברכות או גם האמנים הנאמרים על הקדישים יכולים להיכלל במניין זה.

מדברי הרמ"ע מפאנו (ש"ת, סימן קט) נראה שהדבר תלוי בשתי גרסאות בדברי הזוהר האמורים. שלפי הגרסה המצויה בדברי הזוהר שלפנינו - 'צדיק'ה, דהיינו צ' אונים, ד' קדושות, ק' ברכות וה' חומשי תורה, נראה שאפשר להחשיב בכלל התשעים גם את האמנים הנענים על הקדיש, שכן אין אנו נדרשים אלא למכסת תשעים אונים ומה נפקא מינה אם אלו אונים הנענים על ברכות או על קדיש.

ואולם לגורסים בדברי הזוהר 'צדיק', שמוציאים את האות ה' הרומזת לה' חומשי תורה, ותחתיה מכניסים את האות י' הרומזת לחובת שמיעת עשרה קדישים בכל יום, אם כן האמנים הנאמרים על הקדיש נצרכים לעצם קיום תקנת הקדישים, ועל כרחק את המכסה של צ' אונים יש להשלים בעניית צ' אונים על ברכות דווקא.

[אכן י"ל לגרסה זו, במקרה שכבר יצא יד"ח שמיעת י' קדישים וכעת שומע עוד קדיש, אם יועיל לו הדבר להשלים לצ' אונים, או שמא האמנים שעונים על הקדיש אינם שייכים כלל לתקנת צ' אונים. ועיין בדברי מהר"ו בהקדמה לפרי עץ חיים שחילק בין מהות אמן של קדיש לאמן של ברכה, ולדבריו נראה לכאן שאף באופן זה לא יועיל לו].

במסקנת דבריו נוטה הרמ"ע להסכים עם אלו הגורסים בדברי הזוהר 'צדיק', ולכן הורה להקפיד לענות מידי יום תשעים אונים על ברכות דווקא, והוסיף שהדרך

וב'זוהר חדש' (תיקונים כרך ב פד א) מובא שמי שלא השלים את חובת עניית תשעים אונים, יוכל לצאת ידי חובה על ידי שיכוון בחמש עשרה הוו"ו של 'אמת ויציב' ונכון וקיים' וכו' העולים יחדיו לגימטריה צ' ועם האות א' של ה' אלוקים אמת' עולים למניין צ"א כגימטריה של 'אמן'.

ויש שחידשו לפי זה שראוי לענות את תשעים אונים אלו עוד קודם תפילת שמונה עשרה, שאם לא כן, כיצד ישלימן בתפילת 'אמת ויציב' הנאמרת קודם תפילת י"ח (הנהגות 'בני אבא' על ספר 'פתורא דאבא' בשם בעל 'עטרת צבי מזידיטשוב).

ומכל מקום למדנו מדברי הפוסקים שאת עיקר התקנה ניתן לקיים לכתחילה, בקלות ובהידור רב על ידי שמיעת ברכות השחר מכמה אנשים ועניית אמן אחריהם. וראוי לכל ירא ה' לשים לנגד עיניו את דברי הצדיק רבי אליהו מני זצ"ל אב"ד חברון בעניין זה: "אל תהי ענית אמן קלה בעיניכם, כי אין האדם נקרא צדיק אלא אם כן ענה בכל יום תשעים אונים. אם כן, מי הוא זה שיראה כל אלה ולא תסמור שערות גופו, וכארי יעמוד על משמרתו משמרת הקדש שלא יאבד חלילה אפילו אמן אחד" (שיח יצחק עמ' רעט).

המשך דבר יו"ר הארגון

פתחו שערים

כל כך, האם נרשה לעצמנו להפסיד את סגולתה המיוחדת רק בשל חוסר שימת לב?!

זה מכבר, סיפר לי בני שיחי' על עסקה שהוא עמד לחתום עליה עם אדם פלוני, אך רגע לפני סיכום העסקה החליט לסגת ממנה ולא לחתום את ההסכם. זאת מדוע? כי בפגישתו עמו שם לב תוך כדי שיחה שמכיסו של אותו אדם נפל שטר של מאה דולרים, ולמרות שהבחין בכך לא טרח אף להעניף מבט ולהרימו, ומסקנתו היתה שעם אדם שמזלזל כך בכסף אין ראוי לעשות עסקים.

הוא הדין לענייננו, בורא עולם עשה עמנו עסק של שותפות, לשבחו להללו ולרוממו על ידי ייחוד שמו הרמז במילת 'אמן' כשהוא מאידך משפיע עלינו ברכות וישועות. עלינו החובה להראות כי אנו מעריכים את השותפות עמו ואיננו מזלזלים חלילה במתנתו המיוחדת.

אחיי ושותפיי, בחורים יקרים!

הבה נוסיף כולנו חיזוק על חיזוק באמירת 'אמן' ככוונה ובאמירת ברכות השחר בחברותא, ויהי רצון שזכות זו תעמוד לכולנו לזכות במהרה להתגלות מלכות שמים, וימלא כבודו את כל הארץ. אמן ואמן.

סלכס תאיך
יעקב דב מרמורשטיין

הבושה. הם חשים חוסר נעימות לגשת לחבר ולבקש ממנו לענות אמן על ברכתם.

וזאת אשר אומר לבני הישיבות היקרים: כאשר אנו יודעים ומשוכנעים בכך כי בברכה שאנו מברכים ללא עניית אמן אחריה, קיים חסרון מהותי בעצם הברכה והיא נחשבת כברכה שאינה מושלמת, ודאי מתעורר בנו הרצון להציל את כל אותן הברכות היוצאות מפינו ולהופכן למושלמות. כמה חבל שמחוסר ידע או מחוסר שימת לב עלולים אנו להפסיד חלק גדול ממעלת הברכה.

מלבד זאת גם חברנו בודאי ישמח שברכתו תיענה על ידינו באמן, ובכך תהיה נעלה יותר ומרוממת יותר, ותוסיף כח בפמליא של מעלה להחיש את גאולתנו ופדות נפשנו.

כאשר נשיב אל ליבנו כי על ידי ההתגברות על רגש הבושה הלזה אנו מצילים מאות ואלפי ברכות והופכים אותן למושלמות, כיהלומים זוהרים בכתר מלכו של עולם, הלא בוודאי לא נרשה לעצמנו להפסיד זכות עצומה שכזו בגלל בושה או אי נעימות?!

בנוסף הייתי ממליץ לכם לעורר את חבריכם ולומר להם: הרי אנשים מוציאים הרבה כח וממון על סגולות ולישועה ולהצלחה, והנה בפנינו עומדת סגולת הסגולות, מילה אחת בת שלוש אותיות שאין טורח רב בקיומה, אולם היא בעלת עוצמה רוחנית רבה ועוצמה

פניני אמונים מאוצרות רבותינו על מעלת עניית אמן

לא לאחר בעניית אמן

וכשמגיע זמן ההליכה לבית הכנסת להתפלל, יזהר האדם מאד מלדבר עם שום אדם אף דבר הכרחי, פן אולי על ידי זה יאחר איזה אמן, או על ידי זה תתאחר תפילתו בלחש, או שלא יוכל כלל להתפלל עם הציבור, ונמצא שבדיבור מועט יאבד טובות הרבה. על כן צריך להזהר בזה מאוד.

יסוד ושורש העבודה סוף פרק שמיני

אינו דומה חץ לפגז

כשם שאינו דומה חץ זוטר שיורים בקשת לפגז המועף בתותח גדול, כך אין דמיון בין תפילת היחיד לתפילת הרבים, ועל ידי עניית אמן נעשה גם היחיד חלק מן הציבור.

דברי שמואל [סלונים] וישלח

אמן אחת

אמר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשם הסבא מקלם:

כדאי לו לאדם לבוא לעולם הזה ולסבול בו יסורי איוב במשך שבעים שנה, ולו בשביל שיענה פעם אחת בכל ימי חייו אמן.

הקדמה לתפילת חנה

נועשה אנו סיפורים ומושלים על עניית אנו

להפסיד יהלומים בשביל פיתות...

במזון ובציידה לדרך, עליך לשלם על כך, טבין ותקילין!

ניסה ר' יוסף להציע לאיש במקום כסף מלאו חפניים מאבני החן שמילאו את כיסיו, הילדים יסתדרו בנותר, חשב לעצמו. לרוב מזלו קפץ האיש על המציאה בשמחה. הוא מילא את כליו במזון ושתייה, ואף ליווה לדרך המלך.

סוף סוף הגיע לביתו, עייף ויגע, אך מאושר אין קץ. ילדיו שכבר גדלו בינתיים קפצו על צווארו באושר, ואשתו שלא יכלה למחות את דמעות התרגשותה, מיהרה להציע מיטתו וכבר היה שקוע ר' יוסף בשינה מבורכת, כמוהת לא זכה לטעום בחודשים האחרונים.

לפני שנרדם עוד הספיק להביא לאשתו את צרור השטרות שבחיקו. היא התאכזה לגלות עד מהרה כי במדינתם אין הם שווים יותר מפיסת נייר עלובה. לבה נשבר בקרבה, אך היא נחמה עצמה בכך שבעלה חזר סוף סוף הביתה.

הילדים שציפו כמובן למתנה, מיהרו לפשפש בתרמילו, אך התאכזה לגלות בו רק מספר פיסות פיתה עבשות... התרמיל נעזב לנפשו, אך הקטן שלא הרשה לעצמו להתחייש, הפך אותו על פיו וחבט עליו כמה חבטות, מה שגרם למספר אבני חן לנשוך ממנו על הרצפה.

"אמא" קרא הילד בהתרגשות, ראי מה נפל מהתרמיל של אבא! מבט חטוף באבנים הספיק לה כדי להפיק מפיה קריאת התרגשות, היא מיהרה לצרור את האבנים בשקיק בד והחזירה פעמיה אל ביתו של סוחר התכשיטים.

"היכן מצאת אבנים נדירות שכאלה?" שאל בתדהמה. "כל אחת מהן שווה הון רב!" קרא בהתפעלות. בלב מתרונן שבה לביתה, המתנה בסבלנות עד שיעור בעלה משנתו, ואז מיהרה לשתפו בבשורה המשמחת. להפתעתה, כאשר שמע ר' יוסף את דבריה צנח תחתיו מתעלף.

מששבה אליו רוחו, החל לספר לה בקול חלוש כיצד עבד עד כלות הכוחות, וכיצד חסך פרוטה לפרוטה כדי שיוכל לשוב הביתה עם סכום ראוי לשמו. את האבנים היקרות הללו אסף בהיסח הדעת, כשכבר היה בדרכו הביתה. את רובן המיר תמורת כמה פיתות, ואלו הן המעט שנותרו בכליו.

"הן אבנים כאלה התגלגלו על הארץ בכל מקום," קרא במר ייאוש. "במאמץ קל, יכולתי לאסוף רבבות מהן ולחיות בעושר, אני וכל צאצאי, עד סוף הימים!"

את המשל הנפלא הלזה סיפר בעל ה"אוהב ישראל" מאפטא זצ"ל, אשר סיים במתק לשונו: אף אנו משולים לאותו איש. בעולם הזה אליו נדדנו, מתגלגלות על הרצפה אינספור אבנים יקרות, אך העובדה שהן מתגלגלות תחת ידינו לרובותיהן, מוזילה את ערכן בעינינו.

ערכה של כל "אמן" לא יסולא בפז, אך במקום לאסוף עוד ועוד "אמנים", אגורים אנו שטרות של נייר שבעולם האמת לא יהיו שווים מאומה. יבוא יום שבו נבין כולנו אל נכון את ערכה העצום של מילה קטנה זו.

חלילה, שלא יהיה זה מאוחר מדי...

ספר הפנים אות לא

במשך שנים היה ר' יוסף איש עסקים מצליח, אך לפתע החלו נכסיו להתמוטט בזה אחר זה כמגדל קלפים, הפסד גרר הפסד, ובמהירות רבה מצא עצמו ר' יוסף מנושל מכל ממונו, עד שהגיע לפת לחם ממש. לבו נצבט בכאב למראה ילדיו הרעבים, המבקשים דבר מה להשקית רעבונם ואינם מוצאים. אך תקווה מלאה את לבו, שישבו ויתנהפך עליו הגלגל לטובה ומזלו יחזור להאיר כבראשונה.

זמן מה נוסף חלף, ומשראה כי טרם חל שיפור במצבו, החליט ליטול את מקל הנודדים ולהרחיק אל מעבר לים, שם - כך קיווה - יצליח לאגור ממון שיהיה בו כדי להחזיר אותו למסלול העושר.

לבסוף קבע מושבו בארץ רחוקה ונידחת, בה מצויים היו אבני חן כחול אשר על שפת הים - עד שיושביה לא הכירו כלל בערכם. במהלך השנים שנקפו לא בחל ר' יוסף בשום עבודה, מצאת החמה ועד שקיעתה הוגיע את כפיו, ואף השתדל לחסוך מפתו ככל האפשר, עד שעלה בידו לצבור סכום כסף נכבד.

סוף סוף הגיעה העת לשוב הביתה. בקוצר רוח מיהר לצרור את חפציו המועטים, ויצא אל הדרך. אלא שמיד ביציאתו מן העיר נזכר במשהו חשוב, הוא לא רכש עבור ילדיו מתנות שיסמחו את ליבם בבואו. מאידך חבל היה לו על כל דקה...

פתע נתקלו עיניו בברק זוהר, אבני החן נצצו מולו מן האדמה והוא מיהר לאסוף מהן אל חיקו. ילדי ודאי ישמחו בהן, חשב לעצמו והמשיך לדרוך בשביעות רצון.

גם הדרך הביתה לא הייתה קלה בכלל. הוא שרץ את רגליו הלאות בין הרים ומדבריות, חצה גאיות וטיפס על צוקים משוננים, התקווה לראות את בני ביתו נסכה בו כוחות עילאיים ומיום ליום הוא חש שהמסע הקשה הולך ומסתיים.

אלא שדווקא אז החל המצב להסתבר. לקראת סוף הדרך היה עליו לחצות מדבר גדול וצחיח, הוא החל לחצותו, ומהר מאד גילה שהוא תועה בדרכו, המזון והשתייה שאמורים היו להספיק לו בדיוק לדרך המקורית אזלו בטרם עת. לפניו הייתה הדרך שוממה ונפש חיה לא נראתה באופק, היכן ימצא מזון ושתייה, תהה לעצמו ביאוש.

במאמץ רב הוא המשיך עד שהכרתו החלה להתערפל. אחר שנות גלות כה ארוכות, עמד הוא לסיים את חייו במקום בלתי נודע, כזאת היתה המחשבה האחרונה שחלפה במוחו בטרם איבד את הכרתו וצנח לצד הדרך.

לפתע פקח את עיניו. זרם מים קרירים שטף את פניו, איש זר התכופף אליו כשבידו מימיה גדושה במים צוננים, קירבה לפיו והרווה את גרונו היבש. הוא מיקד מבטו באיש שלפניו. היה זה נווד ככל אותם נוודים שמילאו את המדבר, שערו פרא, בגדיו מאובקים וניצוץ זר בעיניו.

ר' יוסף לא מצא מילים להודות לו, החיית את נפשו! הוא קרא לעברו בהתרגשות, וביקש מיד - אנה דאג לי למזון ושתייה להמשיך הדרך!

אלא שהאיש היה יותר מדי נכונות לעזור, בידיה היו כמה פיתות ריחניות והוא נופף בהם מול פניו באמר: אם רצונך

שחר אבקשך

מבט מעניק לברכות השחר

ברכת 'הנותן לשכוי בנה'

מקור הברכה

הברכה הראשונה בסדר ברכות השחר הנאמרות על ידינו בכל יום היא הברכה המובאת במסכת ברכות (ס ב): **"הנותן לשכוי בנה להבחין בין יום ובין לילה"**.

בימינו נוהגים אנו לסדר את כל הברכות בבית הכנסת, אך בזמן חז"ל, כמו כל הברכות, אף ברכה זו נתקנה כדי לברכה בזמנה, כלומר בשעה ששומע את קול התרנגול הקורא כשמפציע השחר.

מקורה של ברכה זו הוא מלשון הכתוב בספר איוב (לח לו) **"אז מי נתן לְשֹׁכֵי בֵּינָה"**, עליהם הביא רש"י שני פירושים: לפירוש הראשון ה'שכוי' הוא כינוי לתרנגול בלשון חכמים. ולפירוש השני הלב הוא המכונה בפסוק **"שכוי"**, על שם שהוא צופה ומביט למרחוק, וצפייה למרחוק מכונה **"שְׁכִי"**.

על מה אנו מודים בברכה זו?

לדעת **האבודרהם** (סדר השכמת הבוקר) השבח בברכה זו הוא על בריאת 'השעון המעורר' שיצר לנו הקב"ה בדמות התרנגול, שהוא הברייה היחידה המסוגלת להבחין בין יום ללילה, ועל ידו מסוגלים אנו להבחין בין יום ללילה. וכשם שאנו מברכים על כל צרכי האדם כמלבושים, נעליים וכדומה, כך אנו מברכים על התרנגול, שבלעדיו לא היה יודע האדם מתי לקום ממיטתו לסדר יומו.

בפירושי בעל ה**רוקח** לסיפור התפילה (עמ' ט) אף מובא ההסבר כיצד ברא הקב"ה את חוש התרנגול בו הוא מבחין בבוא השחר. הרוקח מתאר כיצד 'הענן נכנס בחוטמו ואז מחפש כינים בנוצותיו, ובזה הוא מריח העיתים...' בעל הרוקח אף מבאר כי ללילה השדים והמזיקים שולטים בעולם, וכשמסתחזק התרנגול וקורא את קריאת השחר הוא מברייח בכך את המזיקים האופפים את חלל העולם.

הרא"ש (ברכות פ"ט ס"ח כג) ו**רבינו יונה** (מד א ד"ה כ) מבארים לשון 'שכוי' הנאמר בספר איוב מתייחס לליבו של האדם שהוא מכונה כך, ולדבריהם הברכה היא על הבחנת ליבו של האדם בין היום ללילה הגורמת לו להקיץ משנתו ולהתחיל בסדר יומו. לדעתם התרנגול מכונה כך בהשאלה הואיל ויש לו דמיון לליבו של האדם, שאף הוא מבחין בכך.

המלבי"ם בביאוריו לש"ס (ברכות שם) מבאר כי כל מידה שנמצאה אצל בעלי החיים בהכרח קיימת גם באדם שהוא במעלה גבוהה מהם, והסיבה שבגינה נטע הבורא באותו בעל חי טבע זה, היא כדי שיקח האדם מוסר מטבעו של אותו בעל חי וילמד מכך שגם אצלו קיימת תכונה זו. על כן כאשר אנו משבחים את הבורא על שיצר את כח ההבחנה בין יום ולילה אצל התרנגול, ודאי גם האדם מכיל בקרבו תכונה זו, והיא המחייבת אותו להקיץ בזריזות משנתו לעבודת בוראו.

יש מי שכתב כי בברכה זו מודים אף על עצם יכולת האדם להבדיל בין טוב לרע (ראה שפת אמת ראה תרל"ג בשם החידושי הרי"מ). בספר **דברי ירמיהו** (הלכות תפילה פ"ז) כתב שמסיבה זו נסמכת ברכה זו לברכת אלוקי נשמה וברכת התורה, לומר לנו שעל ידי הנשמה הקדושה שבקרבו והתורה המדריכה את חייו, אנו זוכים להבחין בין 'היום' שהם החיים המאירים והטובים, ל'לילה' שהם חיי הרשעים והולכים בחושך.

אעירה שחר

על מיזם שחר אקדמון בהיכלי הישיבות הקדושות

הגרלת חודש כסלו

במעמד נרגש לכבודה של תורה, נערכה הגרלת 'שחר אקדמון' לחודש כסלו בביתו של הגאון הגדול רבי מסעוד בן שמעון שליט"א ראש ישיבת אור אליצור, במעמד הוגרלו בין אלפי המשתתפים 25 סטים של שלוש מזוודות איכותיות שישמשו נאמנה את הזוכים לאורך ימים.

י"ר בני אמונים הרב יעקב דב מרמורשטיין מוסר חנוכיה לאחד הזוכים בהגרלת חודש מרחשון

הגאון שליט"א נפעם לשמוע מראשי הארגון על הצלחת המיזם כאשר אלפי בני ישיבות זוכים להתמיד בו מדי יום ביומו, ושיגר את ברכתו החמה לבני הישיבות, משתתפי מיזם שחר אקדמון ולראשי הארגון.

המזוודות הגיעו בזמן...

מיד לאחר מכן נמסרו הודעות לזוכים המאושרים. אפיזודה מעניינת נרשמה מפי אחד הזוכים שנרעש לספר על גודל ההשגחה הפרטית שזכה לראות בזכייתו, בהיותו ובדיוק מספר ימים קודם לכן יצא מזוודותיו מכלל שימוש, בעת שנסע עם אביו לשיבה ובעיצומה של הנסיעה נשמטו המזוודות לכביש ונקרעו ללא תקנה.

אבי שיחי, הוסיף הבחור וסיפר לאחר מכן, נרעש אף הוא לשמוע על כך, ובו במקום קיבל על עצמו להקפיד על אמירת ברכות השחר בחברותא מדי יום בבית הכנסת.

זמה בחודש הבא?

גם בחודש שבט ממשיך הארגון להפתיע בפרסים מיוחדים שיוגרו א"ה בין המשתתפים, ומלבד 30 כרטיסי-ספר בסך 100 ש"ח לרכישת ספרים ברשת חנויות אור החיים, יוגרו כפרס ראשון שתי מגילות אסתר נאות מהודרות שנכתבו במיוחד לצורך ההגרלה על ידי סופרים מומחים ויראי שמים, וינתנו בתוך בתי-מגילה מהודרים במיוחד, בבחינת זה קלי ואנוהו.

לתועלת הקוראים מובאים כאן כללי מיזם שחר אקדמון:

- מקפידים במשך החודש על אמירת ברכות השחר בפני חברותא שיענה אמן אחריהן.
- בסוף החודש יהיה עליכם לדווח במערכת הממוחשבת במוקד הטלפוני שמספרו 03-9179191 כי עמדתם ביעד במשך לכל הפחות עשרים יום בחודש האחרון. ניתן לדווח עד היום שלפני מועד ההגרלה החודשית. **אין אפשרות לצרף 20 יום משני חודשים.**
- בנוסף ניתן להירשם ולדווח אצל הרכז בישיבתכם, או במענה אנושי בימים א-ה בין 9:00 ל-11:00 בערב, במוקד הטלפוני בשלוחה 5.
- בין בני הישיבות שאישרו את השתתפותם בתכנית תיערך א"ה בכל חודש הגרלה על פרסים יקרי ערך. שמות הזוכים יושמעו במוקד הטלפוני בשלוחה 4.
- בנוסף, לאחר שישה חודשים [אף לא רצופים] בהם אישרתם את השתתפותכם בתוכנית תקבלו ללא הגרלה שי אישי ויוקרתית מתנת ארגון 'בני אמונים'.

בהצלחה

מלווה מלכה לנציגי בני אמונים בהיכלי הישיבות הקדושות בבני ברק

כינוס קודש וסעודת מלווה מלכה לנציגי 'שחר אקדמון' בהיכלי הישיבות, נערך בהצלחה הרבה במוצ"ק פרשתוישלח באולם הכנסים שע"י מלון ויז'ניץ בבני ברק. הכינוס נערך במתכונת 'סימפוזיון', בהנחייתו הנפלאה של הרה"ג ר' יצחק שרייבר, מרבני ישיבת ארחות תורה, כאשר צוות הארגון בראשות היו"ר הר"ר יעקב דב מרמורשטיין

ש ל י ט " א
עמד הכן
להתייחס
לכל שאלה
ובקשה
שבה מצד
נציגי 'שחר
אקדמון'
בהיכלי
הישיבות.

המעמד
נפתח

בדברים נרגשים שנשא הרה"ג רבי רפאל וינטר"מ בישיבת כפר חסידים, אשר ביאר במתק שפתיים את חשיבות ההקפדה על עניית אמן כסיוע מחויב להצלחה בתורה. אחריו עמד המנחה הרב שרייבר על חשיבות ההתמדה במנהג אמירת ברכות השחר בחברותא, שזהו עיקר מעלת העניין.

לאחר מכן עלו ובאו נציגי 'שחר אקדמון' כאשר כל אחד בתורו תרם מניסיונו ברעיונות נפלאים שסייעו להצלחת המיזם. **יש לציין כי גם הוצאת עלון זה היה פרי רוחם ורעיונם של רכזי הארגון שעוררו והאירו כי הוצאתו לאור תביא לחיזוק המיזם בקרב בני הישיבות.** כמו כן שימשו הנציגים כפה לאלפי בני הישיבות שביקשו להעביר דרכם תודות ואף בקשות לראשי הארגון.

יו"ר הארגון הרב יעקב דב מרמורשטיין התייחס בדבריו לשאלות הרבות שהועלו על ידי הנציגים בכתב ובע"פ, ועודד בדברים חמים את הנציגים היקרים להמשיך במלאכת הקודש אשר אין ערוך לערכה בזה ובבא.

לאחר קבלת שי אישי מהודר לכל אחד מהנציגים, ננעל הכינוס הנפלא, כאשר טעמו המתוק נותר בפי המשתתפים ונוסף בהם כוחות בהמשך פעילות הקודש.

להידודא

חידודים בעניני אמן וברכות

בשבת קודש פרשת כי-תצא בשעת קריאת התורה, לאחר שקרא בעל הקורא את הפסוק (דברים כג א) 'לא יבא ממזר בקהל ה', אמר משה לאברך שיושב לצידו: "לפסוק אותו קראנו עתה יש משמעות הלכתית לברכות השחר אותן אנו מברכים מידי יום!" האברך הסקרן חיפש את הקשר ומצא אותו.

מה הקשר בין פסוק זה לברכות השחר?

רמז: הלק"ט

ניתן לשלוח פתרונות לפקס 08-9746102
או בדואר: בני אמונים ת.ד. 102 בני ברק
בין הפותרים נכונה יוגרו פרסים יקרי ערך